

Sovětské ozbrojené síly — záštita světového socialismu a míru

„Obrana socialistické vlasti je nanejvýš důležitou funkcí státu a je věcí všeho lidu. K ochraně socialistických vymožeností, mírové práce sovětského lidu, svrchovanosti a územní celistvosti státu jsou vybudovány ozbrojené síly SSSR a je zavedena všeobecná branná povinnost.“

Ústava SSSR, hlava V., čl. 31.

60. výročí zrodu slavných ozbrojených sil Sovětského svazu je neodmyslitelně spojeno s vítězstvím VRSR, se jménem V. I. Lenina a bolševické strany. Bolševická strana a sovětský lid byli po vítězství VRSR postaveni před úkol nejen budovat svou novou společnost, ale též ji bránit se zbraní v ruce proti vnitřním a vnějším nepřátelům revoluce, vybudovat vlastní, nové, třídně odlišné socialistické ozbrojené síly. Strana přitom vycházela z Leninova závěru: „Chce-li vládnout třída, tj. proletariát, vládnout, bude to muset dokázat i svou vojenskou organizací.“ [V. I. Lenin, Spisy 29, str. 146.]

Této skutečnosti si sovětsí soudruzi vždy byli a jsou plně vědomi. Agresivní imperialistické síly mnohokrát použily všech svých forem a prostředků, včetně

ozbrojeného násilí, aby revoluční vývoj v Sovětském svazu zastavily a potlačily. Proto otázky obranyschopnosti KSSS řeší jako jeden z prvořadých úkolů. Cesta sovětských ozbrojených sil je naplněna řadou přesvědčivých vítězství a úspěchů. Byla a je podmíněna celým procesem společenského vývoje, je organicky spojena s úspěchy a hrdinstvím všeho sovětského lidu při budování socialistické a komunistické společnosti, je prochnuta idejemi internacionalismu, opírajícími se o jednotu životních zájmů sovětského lidu a pracujících mas všech zemí, o rozšíření vzájemného spojení s mezinárodním proletariátem a pokrokovými silami národně osvobozeneckého hnutí, které poskytovaly svým bojem značnou pomoc budování a obraně mladé sovětské země.

První kroky budování a výstavby sovětských ozbrojených sil

Ozbrojenou silou vítězné VRSR, která nastolila diktaturu proletariátu v Rusku, byly Rudé gardy a ty se také staly základem budování sovětských ozbrojených sil. S procesem rozšiřování sovětské moci po celé zemi, který byl neobyčejně rychlý [říjen 1917 — únor 1918], rostl i odpor domácí kontrarevoluce a snahy zahraničních imperialistických sil zabránit tomuto procesu. Tato první sražení končila úspěchem revolučních sil. Pevnost sovětské moci nezávisela však jen na vnitřní konsolidaci, ale i na jejím mezinárodním po-

stavení. Na to mělo vliv hned několik skutečností.

Především bylo třeba vyjít z imperialistické války. Proto prvním státním aktem sovětské moci byl Dekret o míru, přijatý na II. všeruském sjezdu sovětů 26. října 1917 (8. listopadu), který navrhoval všem válčícím národům a jejich vládám ihned zahájit jednání o spravedlivý, demokratický mír. Rada lidových komisařů, na rozdíl od jiných vlád, vytyčená hesla uváděla rychle v život. Avšak mír bez anexí a kontribucí při respektování práv národů na

sebeurčení nebyl pro evropské kapitalistické vlády přijatelný. I když se podařilo 15. prosince 1917 při dvoustranných sovětsko-německých jednáních v Brestu Litovském dosáhnout uzavření příměří, jímž německá vláda sledovala možnost uvolnit síly pro západní frontu, nemělo dlouhodobého trvání. Rozsáhlé územní požadavky Němců na celé Pobaltí, Ukrajinu a další, celkem asi 1 milion km² bývalého území Ruské říše a hlavně snaha zardousit mladou sovětskou republiku jako revoluční příklad pro dělnickou třídu jejich vlastních zemí, vedl k porušení příměří. 18. února 1918 německá a rakousko-uherská armáda zahájila ofenzívu na celé východní frontě, v Baltickém a Černém moři, reakční nespravedlivou a dobyvačnou válku. K ní se koncem března připojily armády Anglie, Francie a Itálie. Celkem 14 států spolu s kontrarevolučními armádami zaútočilo na mladý sovětský stát ze všech stran. Vláda sovětů znala toto nebezpečí, věděla také, že stará armáda je nebojeschopná a není možné ji svěřit obranu země. Proto v této, pro celou zemi těžké době, byla vytvářena nová, revoluční Rudá armáda.

O vytvoření ozbrojené moci dělnické třídy, Rudé armády, rozhodl II. sjezd sovětů, zahájený 10. 1. 1918. Vojenská sekce podala návrh na urychlené budování dělnicko-rolnické armády.

Bolševická strana reálně hodnotila vojenské nebezpečí a ukázala lidu jedinou správnou cestu — mobilizovat veškeré síly na obranu země. 28. ledna 1918 přijala Rada lidových komisařů dekret „O organizaci dělnicko-rolnické Rudé armády“ a v únoru 1918 dekret „O organizaci dělnicko-rolnického Rudého námořnictva“. V dekretch bylo jasně stanoveno, že se vytváří armáda třídní, která má sloužit dělníkům a rolníkům, hájit socialistickou vlast, má do ní přístup každý, kdo je ochotný věnovat své síly a život obraně vyvolané Ríjnové revoluce, vlády sovětů a socialismu.

Mladá dělnicko-rolnická armáda vytvořená na zcela nových principech úspěšně

obstála ve svém boji s interventy a bělogvardějci v letech 1918 až 1920. S těmito vítězstvími vzrostla její autorita, posilovala se jistota a víra dělníků, rolníků a vojáků v pevnost vojenské i politické moci a v její schopnost čelit nepřítelům a vítězit nad nimi.

Rozhodující význam pro zabezpečení vítězství měly politické, materiální a kádrové předpoklady, jimiž se zabýval VIII. sjezd strany v březnu 1919. Vojenské otázky byly předmětem jednání v plném sjezdu a ve vojenské sekci. Při projednávání vojenské části programu strany a usnesení „O vojenské otázce“ zvítězila leninská linie. Byla to orientace komunistů na vytvoření stále, kádrové a pravidelné socialistické armády. Sjezd se vyslovil pro uplatňování třídního principu v její výstavbě. Vedle výchovy vlastních velitelských kádru z dělníků a rolníků ukázal na nutnost využívání starých odborníků pod kontrolou komisařů. Zvláštní pozornost věnoval vedoucí úloze strany v armádě a výchově jejích příslušníků v duchu politiky KSR(b).

Tato a další opatření, jako byl např. nábor komunistů do armády, kterých v době občanské války a zahraniční vojenské intervence bylo v Rudé armádě přes 280 tisíc, pomohla vytvořit armádu, jež si byla vědoma spravedlnosti svého boje a odhodlaně dovedla tento boj do vítězného konce.

Hlavní příčinou vítězství Rudé armády byla, jak se říká v usnesení ÚV KSSS k 60. výročí VRSR, „dělnická třída ve svazku s pracujícím rolnictvem, vyjadřující hlavní zájmy absolutní většiny obyvatelstva země“. Semknuta kolem komunistické strany odolala „zběsilému ozbrojenému, politickému a ideologickému odporu reakce, dezorientaci hospodářství a kontrarevolučním sabotážím, krvavému buržoaznímu teroru... Celý průběh boje proti vnitřní kontrarevoluci a zahraničním interventům ukázal, že revoluce může upevnit své vítězství pouze v případech, dokáže-li se hájit.“ (Nová mysl, č. 3/1977, str. 23.) A tento závěr potvrzuje celá historie budování socialismu a komunismu v Sovětském svazu.

Rudá armáda v podmínkách budování socialismu v SSSR

Po skončení občanské války, při hodnocení vzniklé situace ji V. I. Lenin charakterizoval jako dočasnou rovnováhu sil, i když nepevnou, přece jen umožňující mladému sovětskému státu existovat a rozvíjet se, zaměřit se na praktické plnění úkolů výstavby socialismu. K zabezpečení těchto úkolů Sovětský svaz dělal důslednou politiku mírového soužití s kapitalistickými státy. Současně byla veškerá jeho

mezinárodní činnost prodchnuta idejemi internacionalismu, opírajícími se o jednotu životních zájmů sovětského lidu a pracujících mas všech zemí, o rozšíření vzájemného spojení s mezinárodním proletariátem a pokrokovými silami národně osvobozeného hnutí, které poskytovaly svým bojem značnou pomoc při budování mladé sovětské země. Strana přitom vycházela z leninských pokynů o tom, že „... sou-

časné s mírovými kroky musíme dále udržovat všechny naše síly v bojové pohotovosti, rozhodně nesmíme naši armádu odzbrojovat.“ (V. I. Lenin, Spisy 30, str. 459.) V tomto V. I. Lenin viděl především reálnou záruku před útoky imperialistických mocností na nezávislost země, hlavní předpoklad jejich přechodu ke spolupráci a k navázání styků s mladou Sovětskou republikou na věcných a vzájemně výhodných zásadách.

Komunistická strana při rozpracování úkolů rozvoje sovětského státu rozpracovávala i programové zásady zabezpečení socialistické výstavby přijetím řady konkrétních opatření v oblasti zdokonalování vojenství a zvýšení bojové moci ozbrojených sil. K tomu zaměřovala činnost všech státních a společenských organizací, všeho sovětského lidu. Otázky upevňování obranyschopnosti země projednávaly stranické sjezdy, pléna ÚV. Zvláštní pozornost věnovala strana problémům technického vybavení, zdokonalování organizační struktury armády a námořnictva, výchově a výcviku vojáků, rozvoji sovětské vojenské vědy.

Při plnění těchto úkolů v prvních letech po skončení občanské války sehrály významnou úlohu X., XI., XIII. sjezd strany, únorové a březnové—dubnové plénum ÚV v r. 1924. Na jejich jednání byly stanoveny cesty další vojenské výstavby, směrnice vojenské reformy, které měly zabezpečit uvedení ozbrojených sil do souladu s vojenskopolitickou situací, s novými podmínkami rozvoje socialistického státu, s možnostmi jeho ekonomiky, stavem vědy a techniky.

Přes veškerou dobrou vůli po míru, kterou projevoval Sovětský svaz od prvních dnů VRSR, pokusil se mezinárodní imperialismus koncem třicátých let, tentokrát japonskými militaristy, ověřit vojenskou sílu sovětského státu. V roce 1938 virhla japonská vojska na sovětské území v oblasti jezera Chasan nedaleko Vladivostoku a v květnu příštího roku zaútočili na Mongolskou lidovou republiku v oblasti řeky Chalchyn-Gol. Rudá armáda v těchto bojích prokázala vysokou bojovou schopnost a připravenost úspěšně chránit vymoženosti socialismu. Reakční síly světového imperialismu se ani zde nepoučily a pokračovaly ve svých přípravách nových provokací proti Sovětskému svazu a v politice útupků fašistickému Německu, jenom aby je přiměly k útoku na Sovětský svaz.

Ke dni napadení Sovětského svazu fašistickým Německem se nepodařilo plně uskutečnit všechny záměry k upevnění obranyschopnosti, avšak rozhodující předpoklady byly vytvořeny. „Naše strana“, ří-

ká L. I. Brežněv, „předvíдалa možnost vojenského sražení s nejreakčnějšími silami imperialismu, připravovala zemi i lid k obraně. Sociálně ekonomické výsledky předválečných pětiletěk, ideově politická jednota sovětské společnosti, jež byla vytvořena v průběhu výstavby socialismu, položily základ vítězství našeho lidu ve Velké vlastenecké válce.“ (Leninským kursem, díl 2, str. 90.)

Po napadení Sovětského svazu fašistickým Německem a jeho satelity 22. června 1941 začala Velká vlastenecká válka sovětského lidu a od samého začátku se do jejího čela postavila KSSS, která byla organizátorkou a iniciátorkou jeho vítězství. Byl vypracován program boje s tímto silným a zákeřným nepřítelem. Program vycházel z myšlenek V. I. Lenina o tom, že „došlo-li k válce, musí být všechno podřízeno zájmům války, celý vnitřní život země se musí podřítit válce, v tom nelze připustit ani nejmenší kolísání.“ (V. I. Lenin, Spisy 31, str. 129.) KSSS se nebála říci lidem pravdu o situaci, neslibovala lehké vítězství, nezlehčovala potíže, do nichž se sovětské lidi na frontě i v zápolí dostávali. Ukazovala, že úspěch v boji závisí na stanovisku pracujících k válce, na tom, jak každý dovede zaujmout své místo ve společném boji proti fašismu. Přitom zdůrazňovala, že Sovětský svaz má všechny předpoklady k tomu, aby porazil svého protivníka, že však tyto předpoklady je možné a nutné realizovat pouze společným úsilím.

Rudá armáda pod vedením komunistické strany, podporovaná desetimiliony pracujících v zázemí se dala na vítězný pochod, který zakončila dobytím Berlína a osvobozením mnoha národů Evropy a Asie od okupantů i domácího fašismu. Z těchto vnějších podmínek pak vyrůstaly i vnitřní podmínky pro vítězství socialistické revoluce v těchto zemích a tím k urychlení procesu rozpadu světové kapitalistické soustavy.

Velká vlastenecká válka přinesla cenná poučení pro Sovětský svaz a jeho armádu. Tuto poučení hovoří jasnou a nekompromisní řečí i k vládám západních zemí. Vítězství sovětského lidu a porážka fašismu byly historicky podmíněné a zákonité. Vítězství má hluboké sociální zdroje, vyplývající z historického vývoje a samotné podstaty socialismu.

Válka prověřila socialistické společenské zřízení, které se ctí vydrželo tuto zkoušku, prokázalo svou životaschopnost a převahu nad kapitalismem. Sovětský svaz zvítězil proto, že tvůrce vítězství byl sovětský lid vedený KSSS. Sovětský člověk rozhodl o osudech války a tím dokázal ce-

lému světu revoluční vytrvalost, oddanost věci socialismu, komunistické straně, svou ideovou jednotnost, morálně politickou jednotu, železnou vůli a masové hrdinství.

O tom znovu, tak jako celá řada jiných významných dokumentů, hovoří usnesení ÚV KSSS k 60. výročí VŘSR. „Věrolovný útok fašistického Německa zmařil mírovou práci sovětského lidu. V dlouhé válce, největší v dějinách naší vlasti, prokázal sovětský lid hrdinství, jaké lidstvo dosud nepoznalo. Dokázal nejen uhájit svou svobodu a nezávislost, ale přispěl také rozhodující měrou k záchraně evropské a světové civilizace před zničením fašistickými bar-

bary... Sovětský lid prokázal masové hrdinství i v mírové práci při obnově zničených měst a vesnic, továren a závodů.“ (Nová mysl, č. 3, 1977, str. 24.)

Vítězství Sovětského svazu ve Velké vlastenecké válce má obrovský historický význam. Pod jeho vlivem se změnila tvář světa. Vzrostla autorita a vliv komunistických a dělnických stran. Dnes tyto strany existují v 90 zemích světa a v jejich řadách je 60 milionů lidí. Prohloubila se všeobecná krize kapitalismu a koloniální soustavy imperialismu. Více jak 100 zemí Asie, Afriky a Latinské Ameriky nastoupilo cestu samostatného národního vývoje.

Sovětská armáda — armáda rozvinuté socialistické společnosti

Rozhodujícím úkolem strany a sovětského lidu po válce bylo rychlé převedení národního hospodářství z válečné výroby na mírovou. Potřebám zabezpečení těchto podmínek sloužila i Sovětská armáda, která v poválečném období prošla hlubokými strukturálními i organizačními změnami. Podmínila je řada skutečností, např. zavedení jaderných zbraní, rychlý rozvoj letectva s dalekým doletem, postupné zavádění raket všech tříd a doletu do výzbroje, zmodernizování tanků a dělostřelectva, plná motorizace pozemního vojska, zavedení nových typů lodí a ponorek. Ruku v ruce s těmito úkoly se rozvíjela vojenská teorie, strategie, operační umění i taktika. Vzorily nároky na výcvik a výchovu příslušníků sovětských ozbrojených sil.

Všechna tato opatření byla nezbytně nutná, neboť agresivní kruhy imperialismu se nesmířily s revolučními změnami ve světě. Velmi záhy po ukončení II. světové války začaly podbízet a klást všemožné překážky revolučním silám ve všech zemích, zvláště zaktivizovaly a vystupňovaly protisovětskou kampaň. „Studená válka“, atomové vydírání, vytváření agresivních vojenských bloků NATO, SEATO, CENTO a další široké sítě vojenských základů, neustálé zvyšování svých vojenských rozpočtů a militarizace země jsou toho důkazem.

V těchto podmínkách, nehledě na těžkosti poválečné obnovy ekonomiky, byl Sovětský svaz nucen upevňovat obrannou schopnost země ještě pečlivěji než dříve.

Za této situace, po podepsání dohod kapitalistických států se západním Německem v říjnu 1954 a po odmítnutí západních vlád zúčastnit se moskevské konference o evropské bezpečnosti a míru, byla 14. května 1955 podepsána ve Varšavě „Smlouva o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci“.

Po vytvoření světové socialistické sou-

stavy nabyla otázka budování a obrany socialismu kvalitativně nových, vyšších forem. Povahou základního třídního rozporu mezi světovou socialistickou a světovou kapitalistickou soustavou byla určena i povaha příští možné světové války. Tento rozpor v podstatě vylučuje možnost další mezimperialistické „světové“ války a předurčuje jedinou možnost: světová válka může nyní vzniknout jedině jako střetnutí dvou třídně antagonistických světových soustav. Hloubka a nesmířitelnost tohoto rozporu vede i dnes imperialistické moci ke kalkulacím a přípravám použití všech forem ke zničení socialismu.

Objektivně dochází k zesilování projevu agresivní podstaty imperialismu v mezinárodní politice, bez ohledu na to, že imperialistické moci jsou přinuceny akceptovat politiku mírového soužití. Jak ukazuje celý poválečný vývoj, mají reakční projevy imperialismu trvalou tendenci prohlubovat se. Tím je objektivně zdůrazněna nezbytnost zabezpečení kolektivní obrany světové socialistické soustavy, která se upevňuje ruku v ruce se zesilováním procesů socialistické integrace v oblasti ekonomiky, politiky a ideologie a s celkovým procesem sblížování socialistických zemí.

Kolektivnost obrany socialismu vychází ze samostatné podstaty socialistického internacionalismu, který se stal východiskem vztahů mezi socialistickými zeměmi. Jejím základem není jen shoda státních zájmů, ale skutečnost, že tyto země jsou vedeny marxisticko-leninskými stranami, které spojuje v pevný třídní svazek jednota idejí a hlavní společné cíle.

Budování sovětských ozbrojených sil se za této situace uskutečňuje s ohledem na složitou a často velmi rozpornou situaci ve světě a současně v podmínkách rostoucích možností rozvinuté socialistické společnosti. Dosažení vysoké úrovně rozvoje

socialistické výroby, všestranný a proporcionalní rozvoj celého společenského organismu, jeho ekonomických, politických i duchovních stránek, se zcela nevyhnutelně odráží i v ozbrojených silách, v jejich sociálně politickém a vojenskotechnickém rozvoji. Jejich sociálně politické zvláštnosti, jako jednota armády a lidu, přátelství národů a internacionalismu, řízení komunistickou stranou, vysoká uvědomělá kázeň, se rozvíjejí mnohem plněji a do větší šířky.

Se sociálně politickými změnami vzrůstá a upevňuje se všelidový charakter Sovětské armády, který se projevuje především v tom, že pozbývá své vnitřní třídní funkce, neboť zbytky vykořisťovatelských tříd byly v SSR likvidovány. Poslání a funkce Sovětské armády zdůrazňuje Program KSSS: „Z hlediska vnitřních podmínek Sovětský svaz už armádu nepotřebuje. Protože však trvá nebezpečí války vyplývající z existence imperialistického tábora, protože nebylo dosaženo úplného a všeobecného odzbrojení, považuje KSSS za nutné udržovat obrannou moc sovětského státu a bojovou připravenost jeho ozbrojených sil na úrovni zajišťující rozhodné a úplné rozdrácení každého nepřítele, který by se odvážil vztáhnout ruku na sovětskou vlast.“ (Nová mysl, zvláštní číslo, říjen 1961, str. 461.)

Z toho vyplývá nová zásadní odlišnost Sovětské armády od armád buržoazních států, kde jejich vnitřní třídní funkce nejen neodumírá, ale naopak stále roste a sílí.

Sovětská armáda, jejíž vývoj probíhá v podmínkách rozvinutého socialismu, zůstává svou povahou — stejně jako stát — armádou třídní. V nynějším třídně rozděleném světě stojí na straně dělnické třídy, pracujících mas, které bojují s imperialismem. Stejně jako v počátcích své existence slouží Sovětská armáda i dnes zájmům obrany socialistické revoluce, zabezpečení mírových podmínek pro výstavbu komunismu.

Svou sociálně politickou úlohu plní Sovětská armáda pod vedením dělnické třídy a její komunistické strany a za plné podpory všeho lidu. Základem ideově politické výchovy příslušníků ozbrojených sil je ideologie marxismu-leninismu, svým původem i obsahem třídně proletářská.

Sovětské ozbrojené síly byly vždy školou statečnosti a vysokých morálních vlastností, školou vojenského umění. Tento rys má dnes stále větší význam. Vojenská služba pomáhá úspěšně řešit jeden z nejdůležitějších úkolů strany — pomáhá utvářet uvědomělého budovatele a obránce nové společnosti.

S rostoucí složitostí výchovy a výcviku souvisí další intenzifikace výcvikového procesu, přesné organizace služby vojsk, pevného vojenského režimu, jejíž výslednicí je prvotřídní bojová pohotovost a připravenost. Toto je dosahováno péčí velitelů, politických pracovníků, stranických a mládežnických organizací, kteří v družné jednotě věnují stále větší pozornost jednotlivým druhům bojového výcviku, úkolům taktické, střelecké a odborné přípravy. Jejich heslem se stal požadavek strany, který zdůraznil L. I. Brežněv na říjnovém plénumu zasedání ÚV KSSS v r. 1976, když řekl: „Boj za efektivnost a kvalitu znamená, že každý komunista, každá stranická organizace musí všemožně podporovat a rozšiřovat konkrétní a prospěšné iniciativní činy, odstraňovat vše, co brání novátorství.“ Konkrétně to znamená, že organizace a řízení socialistického soutěžení je neustálé úsilí o hledání nových forem a metod zvyšování tvůrčí iniciativy vojáků, o hledání takových způsobů, které co nejlépe odpovídají dané etapě a úkolům útvaru či jednotky.

Nyní, jak se můžeme v tisku seznámit s konkrétními údaji ohlasu výzvy předních útvarů Sovětské armády, bylo dosaženo vynikajících výsledků při plnění závazků na počest 60. výročí VRSSR. Za velmi pozoruhodné a poučné i pro práci ČSLA považujeme, že toto úsilí není vedeno pouze k výtečnému splnění norem výcviku a bojové pohotovosti, ale je veden boj o výchovu vojáků podle zásad komunistické morálky, za vysokou uvědomělou kázeň. Samozřejmě, kategorie jako ovzduší kolektivu morální zralost nelze vyjádřit čísly. Avšak příklady předních útvarů a jednotek Sovětské armády dokazují, že správná a náročná organizace výcviku a soutěžení umožňuje plnit nejen úkoly bojové přípravy, ale i výchovy vojáků a pomáhá posilovat zdravou morální atmosféru v kolektivech.

„Sovětská armáda je pro nás příkladem“ říká ministr národní obrany armádní generál M. Džúr, „důsledného uplatňování leninských principů výstavby ozbrojených sil, výchovy vojáků v duchu socialistického vlastenectví a internacionalismu. Její historické zásluhy a osvobození národů z jarma fašismu, nezištná pomoc ostatním armádám členských států Varšavské smlouvy, podobně jako její všestranná připravenost a velké obranné možnosti, dělají z ní přirozenou rozhodující sílu v bojovém soudružském společenství Spojených ozbrojených sil. Bránit socialistické vymoženosti našeho pracujícího lidu po boku takové armády je pro nás velkou ctí a závazkem.“ (Obrana lidu, 20. dubna 1977.)